

F. t. l. vedr. social service m.v.

soners behov kan ikke begrunde uforholdsmæssige indgreb overfor andre, eksempelvis øvrige beboere i et bofællesskab;

- *åbenhed* - det er af afgørende betydning, at det er klart for personen eller dennes pårørende, værge eller bisidder, hvilke beslutninger der træffes for den pågældende og grundlaget for beslutningerne. Samtidig er det vigtigt, at almenheden har viden om gældende regler og praksis;
- *legalitet* - beslutninger om begrænsninger i den personlige frihed skal have en klar hjemmel i lovgivningen;
- *beslutning og klageadgang* - der skal stilles særlige krav til beslutning og klageadgang i tilfælde af indgreb i den personlige frihed.

Disse principper skal ses i lyset af, at behovet for magtanvendelse mindskes, når den individuelle støtte og bistand afpasses efter den enkeltes behov, og foranstaltninger så vidt muligt gennemføres ved medvirken fra personen selv, ligesom betydningen af den pædagogiske indsats, valg af boform, personlige udfølsesmuligheder m.v. skal understreges.

3. Hovedpunkter i forslaget

3.1 Præcisering af omsorgspligten

Det foreslås, at det tydeliggøres, at der eksisterer en aktiv omsorgspligt, således at det sikres, at målsætningen for indsatsen også kan tilgodeses over for de svageste grupper af mennesker med nedsat psykisk funktionsevne. Det er derimod hverken muligt eller hensigtsmæssigt at give regler, der nærmere regulerer omfanget af denne aktive omsorgspligt, som bygger på en afvejning af hensynet til den enkeltes integritet og muligheden for at sikre en indsats i overensstemmelse med de fastlagte målsætninger. Det skal understreges, at **omsorgspligten ikke giver hjemmel til magtanvendelse.**

At være afhængig af servicetilbud efter serviceloven betyder ikke, at en person har fraskrevet sig kravet på respekt for den personlige integritet, eller at personalet blot kan se bort fra samtykke eller accept af den indsats, der ydes. Forudsætningen for, at en indsats skal lykkes, vil netop være, at den pågældende motiveres til at modtage tilbudene.

Indholdet af omsorgs- og behandlingspligten må i relation til den enkelte fastlægges i den visitation til servicetilbud, der sker, og i givet fald i den plan for indsatsen, der besluttes. Det er vigtigt, at det løbende følges, om hjælpen tilgodeser den enkeltes behov, og det dermed sikres, at der løbende kan foretages justeringer.

Det er nødvendigt, at der er åbenhed om metoder og holdninger i indsatsen, og at der løbende sikres debat om, hvor grænserne generelt går for, hvad der er acceptabel adfærdsregulering.

Det fremgår af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, at det er et politisk ansvar at fastlægge mål og rammer for de servicetilbud, der ydes, men også at tage stilling til rammerne for indsatsen og tilbud, der iværksættes, selv om samtykke ikke er givet. Det er også et politisk ansvar at sikre en løbende debat og dialog om, hvad der er etisk forsvarligt i forhold til mennesker med så alvorlig psykisk funktionsnedsættelse, at et samtykke eller manglende samtykke ikke kan tillægges afgørende vægt. Opfølgningen på en besluttet indsats er et led i den kommunale eller amtskommunale tilsynsforpligtelse.

I nogle amter og kommuner er der formuleret etiske/holdningsmæssige målsætninger for indsatsen på en række områder. Sådanne retningslinier kan være indfaldsvinklen til at formulere målsætninger om etik og holdninger også i forhold til de sværest belastede. Målsætninger om holdninger og etik må danne grundlag for en løbende dialog om indsatsen, om behovet for udvikling af servicetilbud, om sagkyndig støtte og uddannelsesinitiativer over for personale samt dialog med brugere, pårørende og deres organisationer.

3.2 Regler om foranstaltninger der griber ind i selvbestemmelsesretten

3.2.1 Generelle betingelser.

Med forslaget gives der adgang til i særlige tilfælde at anvende nogle nærmere afgrænsede foranstaltninger over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne for at afværge en risiko for væsentlig personskade.

Forslaget regulerer adgangen til at anvende foranstaltninger efter serviceloven over for voksne i de situationer, hvor der ikke foreligger samtykke fra den person foranstaltningen retter sig mod. Der foreligger samtykke fra en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, når personen ved en tilkendegivelse i ord eller handling klart viser, at han har forståelse for, at foranstaltningen iværksættes og medvirker hertil.

Lovforslaget regulerer de situationer, hvor disse betingelser ikke er opfyldt, dvs. hvis der foreligger passivitet eller hvis den pågældende modsætter sig anvendelsen af foranstaltningen. Allerede dette at pågældende forholder sig passivt betyder, at de særlige betingelser for iværksættelse af de enkelte indgreb skal være opfyldt. Herudover knyttes der - når det dre-